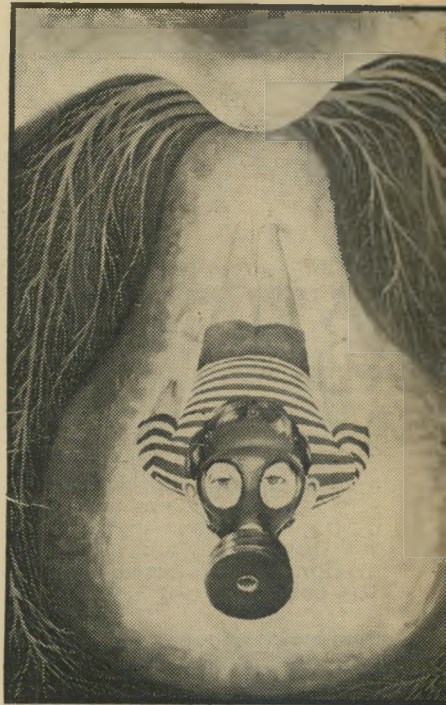

מלחמת ששת הימים עשתה דברים שונים לאנשים שונים. היא הפכה רודפיי שלום לתוקפניים, לוחמים עזים לרודפיי

כמיהה • לטשטש

תעשייה צבאית • את העבר

שלום. את הפירסומאיהגרפיקאי מנחם חליף היא הפכה לצייר מתחיל. למראית-עין נידמה כאילו גרפיקה וציור הם תאומים. אך למעשה הם יכולים להיות רחוקים זה מזה. במקרה של מנחם חליף — רחוקים בשל יותר מ-20 שנות חיים.

הילד שנוולד ביוגוסלביה שלפני הכיבוש הנאצי נועד להיות צייר גדול. כך האמינו הוריו. אביו, שהיה נפש יהודי יחידי בעיר שדה, עודד אותו בהתלהבות. אבל החיים לא זרמו לפי התיכנון, והיילד שנועד לגדולות הגיע כמו כולם ל-

• אדם מאחורי התייל כמה לפרפרים החופשיים.
• תינוק יוצא מרחם אמו חמוס ל-מילחמת.

מחנה ריכוז וההשמדה של הנאצים. בשנת 1945 חזר הילד בן ה-11 לעיר הולדתו. אחרי שעמד פנים-אל-פנים מול המוות. פגישות מזעזעות שאחרי המחנות. חיים במישטר קמוניסטי ועתיד מעורפל — והעליה לישראל.

בעיות הקליטה לא היו עניין כלכלי דווקא, כי אם נפשי. הצעיר שמצא עצמו עם עוד שני יוגוסלביים (אחד מהם הוא המעצב דן רייזונגר), בכיתה אחת ב- בצלאל, הקדיש את עיקר מאמציו ללשון. לא למיכחול: „עד היום אני זוכר את הנסיונות הנואשים שעשיתי להשתחרר מהר גלותיות שלי, ומהמבטא הזר. אני ואחד מחברי דיברנו אך ורק במיבטא תימני, כדי לעקור את המיבטא הזר ואת שורשיו. זה היה אחד מנסיונותי לטשטש את העבר.“ עברו כמה שנים נוספות של התאקלמות בקרב צברים נוקשים ופלמחניקים חברי-מנים, ואחרי-כך התברגות בתוך ישראל הממוסדת, כעורך גרפי של שבועון וכ- גרפיקאי במשרד פירסום עצמאי. הכול זרם על מי מנוחות: מנחם הקים בית, הוליד 4 ילדים, התפרנס בכבוד. הציור — כמחלת ילדות. נשכה.

ואז באה מלחמת ששת-הימים. ניוזכר חליף: „הייתי בטוח שאהרג במלחמה הזו. משהו פאטאלי ניקר בראשי כל העת ואמר לי, תראה חביבי, עברת בחיים הרבה, אבל זה יהיה הסוף שלך. ומה קרה? המלחמה עברה ולי אפילו לא הגיחו להשתתף בה. פשוט לא גייסו אותי. נש-ארתי בריא ושלם בגופי, אבל נפשי היתה חולה ומטורדת. כל מיני שאלות צצו במוחי ולא נתנו לי מנוח. הוזהות היהודית נראתה לי עניין אבסורדי ללא הגיון. להיות עם נבחר, להיות יהודי עם כל זכרונות ה- השפלה ולהרגיש גא פתאום — ויחד עם זאת לרצות בשלום ולא להאמין שאכן יבוא אי-פעם. לרצות בשלום ולא להאמין שהאדם הגיע לבגרות מספקת כדי לבצעו. ואז, התחלתי לצייר. תחילה ציירתי את החייל התרוג שנישקו מוצב לידו כגל-עד וקסדתו שלא הצליחה לשמור על ראשו מתמוגגת בשירטוט שדה-אם, שאף אהבתה לא יכלה להגן על הבן האחד מגורלו.“ את הציור הזה לא יראו בתערוכת ה- בכורה של מנחם חליף, בגלריה יפו-העתי-קה: זה היה התרגיל ששבר את גב הגמל. אחרי הנסיון הראשון לעצב את הזכרונות, הלבטים והעזוועים של ישראל-יהודי שעבר את השואה ואת ששת-הימים גם יחד, באו עשרות נסיונות. כולם גם יחד חזרו אל הרצון הישן לצייר. ואכן, ציוריו של מנחם חליף נראים כ- עריכת חשבון עם אלוהים ועם כל התס-ביכים והניגודים שאלוהים זה הוריש באופן בלתי אמצעי לחלוטין לבן העם הנבחר. הם ציורי מחאה וזעקה. ציור לדוגמה: חינוך. דמות האב ושדי האם מלווים את ילד בחרדה — מה יהיה זה כשיגדל? „אלים“ עונה חליף בצער. „אלים כמו כל הילדים המשתקים בנושק-צעצוע, וגדלים כזאבים.“

מלחמה-שלום • ולשוב אליו

• יונה ועורב קורעים עלי זיית.

ראיון בילעדי חסר תקדים ערב בואו לישראל

מאת

יונית מנור

„יש לך עשר דקות לשאול כל מה שאת רוצה.“

יונית מנור, כתבת העולם הזה העושה עתה בלונדון, ציפתה בדיק למשהו כזה. אחרי הכל, כאשר את זוכה לראיון נדיר עם רודולף נוראייב — שכמעט ואיננו מעניק ראיונות — צריך להסתפק במה שהוא נותן. כמו שצריך להשלים עם ה- עובדה שהוא איחר בשעתיים.

משום כך, בעוד היא מרחיבה צעדיה כדי שלא לפגור אחרי ריחופו במעלה ה- מדרגות של בניין האופרה המלכותית, הגיבה הכתבת:

„עשר דקות — עם או בלי העלייה ב- מדרגות?“

רקון הבלט המפורסם ביותר בעולם זרק בה מבט קר, אחר התחייך. הקרח נשבר.

מדרווחת הכתבת:

מקרוב, שונה נוראייב הגדול מדמות האליל התמימי והיפהפה. הוא ממוצע-קור-מה, כמעט נמוך. בדרך כלל, הוא מפור-סם בהתהדרותו בבגדים יקרים ומשוניים. הפעם, הופיע במכנסיים וחולצה פשוטים ונורמליים. רק לראשו חבש מין מיצננת מוזרה, אותה הראה בגאווה לחבריו, ש- שחלפו בסמוך לנו בקפטריה של האופרה. זה, כאשר הוא יושב. כאשר הוא מהי-לך — ניכרות בו מיד — התכונות של קלילות מקסימה, השופעת עם זאת כוח פיזי רב, במידה שלא תיאמן בגוף רזה וקומפקטי כזה.

מאמו הטאטארית ירש רוזי את עצ-

ברחתי מרוסיה רק מפני שלא יכולתי להתכחח בה יותר נרקדן.

מות לחייו הגבוהות, ובעיניו נדלקת מדי פעם אש פראית. חבריו אומרים עליו שהוא „מנומס, חביב, אבל קר.“ אולם כאשר התבוננתי בו בשעת החזרה, לא ניתן היה לראות זאת: הוא היה נידודי-תי ממוך, הירבה להתבדח, כשפיספס קפיצה, הגיב: „זה בגלל פיטפוטיה-הסרק שלי לפני החזרה,“ כשהוא מצביע לעברי. ואלה פיטפוטיה-הסרק שהוא השמיע ב- אוזני, במהלך עשר הדקות שהפכו להרבה יותר מעשר דקות, ושנמשכו בחדר-ההל-בשה של השחקן, לאחר החזרה:

אני חי כיום בהרגשה שחיי עומדים להיגמר.

חייו של רקדן בלט הם קצרים. ואצלי — כל חיי הם הריקוד. משום כך, כשלא אוכל עוד לרקוד — יסתיימו חיי. לפני כמה שנים הציעו לי לעשות סרט על חייו של הרקדן ניוזנסקי. הייתי מוכן או לדחות הופעות לצורך ההסרטה. היום, לא הייתי עושה זאת. היום אני יודע ש- נותרו לי פחות ופחות שנים לרקוד, ואינני מוכן לוותר על הריקוד למען שום דבר אחר. כן, צורם. הא. את המילה הזאת למדתי מחברים יהודים בארצות-הברית. אבל מי-

בחורי אילת נוראייב בחוף קורו האחרון בישראל: „אינני מתעניין בפוליטיקה. אבוא לישראל, רק כדי לרקוד.“

הם גם למדתי שאטור לחשוב על הצורם. כשהן תבואנה, הן תבואנה.

מלבד העבודה, לא קיים שום דבר אצלי. למרות שאני נחשב כיום לאחד הרקדנים הטובים בעולם, אני ממשיך לל-מוד ריקוד כל הזמן. כל בוקר, בעשר וח-צי, אני כבר לוקח שיעורים בבית-הספר לבלט שליד האופרה. יש עוד כלי-כך הרי-בה דברים שצריך ללמוד.

ב-12 אני רץ לחזרות, בבניין האופרה, עד שתיים בערך. אחר אני חוזר לבית-הספר, עד המש וחצי בערך. משם אני חוזר הביתה, אוכל ארוחת-צהריים וערב ביחד, והולך לתיאטרון. כל ערב אני הו-לך לתיאטרון, וביום ראשון אני נח.

הסיפורים על מנהגי השתייה הנוראים שלי, ועל המסיבות המפורסמות עם שמות נוצצים מחוג הסילון, הם דברים בטלים. אני רוקד 48 שבועות בשנה. כשאני ב-חופשה, אני מנסה להתרפות מהמתח וה-מישמעת.

כל מה שאיכפת לי באמת בחיים — זה רק שהבמה והמוסיקה יהיו כמה שיותר טובים. תנאים מושלמים ממש אינם בנמי-צא. אפילו כשהמוסיקה, התאורה, וכל ה-אביזרים האחרים מושלמים — אני אף פעם לא מושלם.

בגלל הריקוד גם עזבתי את ברית-המור-עצות. אינני יצור פוליטי, ולא היתה שום מחאה חברתית או פוליטית בצעד זה. פשוט חשתי שהגעתי לשלב שאטור לי יותר להישאר במקום אחד. שאני מוכן לצאת כבר לעולם הגדול.

בברית-המועצות יכולתי לרקוד רק תפ-קידים מסוימים. וגם אותם רק בצורה ש-הכתיבו לי. בפוליטיקה אינני מבין, אך בריקוד כן. אני בעד כל מה שהוא בעד הריקוד, וגדל כל מה שנגדו.

א רק בפוליטיקה אינני מתעניין. אינני מקדיש שום זמן גם לשאר ה-אמנויות. מלבד התיאטרון כמובן.

התיאטרון הוא אמנות קרובה ומסייעת לריקוד, וכל רקדן חייב להיות בקי בתי-אטרון.

דבר נוסף שוויתרתי עליו למען הרי-קוד — הם חיי-מישפחה. גם בעתיד הק-רוב אינני חושב להתחתן. זה פשוט לא יהיה הוגן כלפי האשה.

כן, היו לי כמה אהבות בחיים, אבל ה-ריקוד היה תמיד במקום הראשון, וזה יצר כמובן קונפליקטים.

ההצלחה, לדעתי, היא שילוב של כיש-רון ושאפתנות. אני מכיר בכך שהריקוד הביא לי, מלבד סיפוק שאין דומה לו,